

سر مقاله

پروفسور رهبر رحیمی

از مؤسسين انجمن مهندسی گاز ایران و
عضو مدعو شاخه مهندسی شیمی فرهنگستان علوم ایران

مدیریت بهره‌وری در صنایع

سرعت رشد صنایع و توسعه آن در دهه‌های اخیر حاکی از آن است که کشور در حال گذر از یک اقتصاد نیمه‌صنعتی به صنعتی است. نمونه بارز این امر تعداد بسیار بالای شرکت‌های دانش‌بنیان می‌باشد. توجه داشتن به تولید و بهره‌ور بودن آن می‌تواند ضمن سرعت بخشیدن به رشد و توسعه صنعتی، آن را در مسیری صحیح و اصولی هدایت کند. از این رو برآشنایی سازمان‌ها با مفاهیم بهره‌وری و راهکارهای افزایش آن تأکید می‌شود. درجه توسعه‌یافتگی صنایع به میزان قابل توجهی به بهره‌گیری مطلوب و بهینه از منابع و امکانات تولید بستگی دارد. البته با توجه به شرایط سازمان‌ها و سیاست‌های مدیریتی طبیعی است که از طرق مختلف و متناسب با وضعیت موجود می‌بایست اقدام کرد. شایسته است که مدیران صنعت با آموزش هر چه بیشتر بهره‌وری را به فرهنگ عمومی شرکت تبدیل نمایند.

[۱] - محمد آبالان، ابوذر تاجیک، «بررسی ابعاد رهبری تحول‌آفرین و تأثیر آن بر سازمان‌های آموزشی»، کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت و مهندسی صنایع، آبان ۱۳۹۴.

آدرس پست الکترونیک: rahbarrahimi@gmail.com

در بسیاری از کشورهای صنعتی در نقاط مختلف جهان بهره‌وری^۱ یک طرز فکر و فرهنگ است. به تعبیری بهره‌وری تفکر پیشبرد و بهبود آنچه که وجود دارد، است. برای واژه بهره‌وری تعاریف متفاوتی داده شده است. در سال ۱۷۵۸ کنه^۲ با طرح جدول اقتصادی، اقتدار هر دولتی را منوط به افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی دانست.

در سال ۱۸۸۳ فرانسوی دیگری به نام «لیتره»^۳ بهره‌وری را دانش و فن تولید تعریف کرد. در سال ۱۹۵۰ سازمان همکاری اقتصادی اروپا به‌طور علمی بهره‌وری را چنین تعریف کرد: «بهره‌وری حاصل کسری است که از تقسیم مقدار یا ارزش محصول بر مقدار یا ارزش یکی از عوامل تولید به دست می‌آید. بدین لحاظ می‌توان از بهره‌وری سرمایه، مواد اولیه و نیروی کار صحبت کرد.

سازمان بین‌المللی کار بهره‌وری را چنین تعریف کرده است: «بهره‌وری»^۴ عبارت است از نسبت ستاده به یکی از عوامل تولید (زمین، سرمایه، نیروی کار و مدیریت). در این تعریف «مدیریت» به‌طور ویژه یکی از عوامل تولید در نظر گرفته شده است. نسبت تولید به هر کدام از این عوامل معیاری برای سنجش بهره‌وری محسوب می‌شود.

در سال ۱۹۵۸ آژانس بهره‌وری اروپا بهره‌وری را درجه و شدت استفاده مؤثر از هر یک از عوامل تولید تعریف کرد. همچنین این سازمان اعلام داشت که «بهره‌وری» نوعی طرز تفکر و دیدگاه است که بر پایه آن هر فرد می‌تواند کارها و وظایفش را هر روز بهتر از روز قبل انجام دهد [۱].

1. Productivity
2. Francois Quesnay
3. Litre
4. Efficacy/efficiency

